

Nr 160.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1950/51 till avlöningar vid de allmänna läroverken m. m. jämte i ämnet väckta motioner, dels ock Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning angående anslag till ljus- och vedkassorna vid de allmänna läroverken.

(2:a avd.)

I propositionen nr 1 har Kungl. Maj:t under åttonde huvudtiteln dels under punkten 167 föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1950/51 beräkna till Allmänna läroverken: Avlöningar ett förslagsanslag av 67 000 000 kronor, dels ock under punkten 170 föreslagit riksdagen att till Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

Sedermera har Kungl. Maj:t i propositionen nr 154, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 mars 1950, för riksdagen framlagt slutligt förslag angående Allmänna läroverkens avlöningsanslag ävensom förslag om anvisande av medel till anskaffning av viss maskinell utrustning till direktionen över Stockholms stads undervisningsverk.

I samband härmed har utskottet till behandling förehåft dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Arrhén* (I: 417) och den andra inom andra kammaren av herrar *Kyling* och *Nordkvist* (II: 516), i vilka hemställts, att riksdagen måtte besluta antingen en höjning med 50 procent av de nuvarande arvoden för bibliotekarier vid högre allmänna läroverk och likställda läroanstalter eller alternativt att ett av skolöverstyrelsen eller i sista hand ett av statskontoret framlagt förslag till höjning av nu utgående arvoden måtte godtagas;

dels två likalydande motioner, väckta den ena inom första kammaren av herr *Wehtje m. fl.* (I: 418) och den andra inom andra kammaren av herr *Braconier m. fl.* (II: 515), i vilka hemställts, att riksdagen måtte i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 154 besluta, att en femårig realskollinje upprättas vid högre allmänna läroverket för flickor i Malmö i stället för en

av de fyraåriga realskollinjerna på så sätt, att läsåret 1950/51 inrättas klass 1⁵ och följande år successivt följande klasser av den femåriga linjen och att tredje året en avdelning av klass 1⁴ indrages och följande år successivt följande klasser av den fyraåriga linjen;

dels en inom första kammaren av herr *Norling* väckt motion (I: 448), vari hemställts, att riksdagen måtte bifalla en av Göteborgs stadsfullmäktige gjord hemställan om anordnande av aftonskola vid högre allmänna läroverket i Majorna i Göteborg med undervisning vid dels realskola och dels gymnasium å såväl latin- som reallinje;

dels ock en inom andra kammaren av fröken *Elmén m. fl.* väckt motion (II: 248), vari hemställts, att riksdagen måtte besluta om inrättande av femårig realskola vid de högre allmänna läroverken för flickor i Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Örebro.

I den mån redogörelse i det följande icke lämnas för innehållet i nämnda motioner hänvisas till motionerna I: 417, II: 515, I: 448 och II: 248.

I. Organisationsfrågor.

Kungl. Maj:t har i propositionen nr 154 föreslagit riksdagen att

dels besluta, att en ny samrealskola med 5-årig och 4-årig realskola skall successivt från och med budgetåret 1950/51 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, inrättas i Gubbängen i Stockholm under villkor att Stockholms stad åtager sig att dels tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostäder åt erforderlig vaktmästarpersonal, dels ock bevilja ett engångsanslag av minst 30 000 kronor till bestridande av kostnader för anskaffande av undervisningsmateriel och bibliotek vid samrealskolan;

dels besluta, att 5-åriga realskollinjer skola successivt upprättas vid Högalids samrealskola och S:t Görans samrealskola i Stockholm samt samrealskolan i Spånga på så sätt, att från och med läsåret 1950/51 upprättas klasserna 1⁵ och 2⁵ vid Högalids samrealskola och samrealskolan i Spånga samt klass 1⁵ vid S:t Görans samrealskola och följande år successivt följande klasser av linjerna, ävensom besluta att samtidigt från och med läsåret 1950/51 tre avdelningar av den 4-åriga realskollinjen vid Högalids samrealskola skola successivt avvecklas; skolande såsom villkor för organisationsändringarna gälla, att Stockholms stad för de nya linjerna tillhandahåller erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning;

dels besluta, att en ny samrealskola med 5-årig och 4-årig realskola, avsedd att omfatta jämväl inbyggda praktiska linjer i de båda högsta klasserna, skall successivt från och med budgetåret 1950/51 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, inrättas i Lundby i Göteborg under villkor att Göteborgs stad åtager sig att dels tillhandahålla erforderliga

undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostäder åt erforderlig vaktmästarpersonal, dels ock bevilja ett engångsanslag av minst 30 000 kronor till bestridande av kostnader för anskaffande av undervisningsmateriel och bibliotek vid samrealskolan;

dels ock besluta, att en ny samrealskola med 5-årig och 4-årig realskola skall successivt från och med budgetåret 1950/51 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, inrättas i Malmö under villkor att Malmö stad åtager sig att dels tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostäder åt erforderlig vaktmästarpersonal, dels ock bevilja ett engångsanslag av minst 30 000 kronor till bestridande av kostnader för anskaffande av undervisningsmateriel och bibliotek vid samrealskolan.

Vissa organisationsfrågor i Stockholm.

För att få en tillförlitlig uppfattning om behovet av platser i de allmänna läroverkens och de kommunala flickskolornas begynnelseklasser för olika stadsdelar har *skolöverstyrelsen* på grundval av från skolorna infordrade uppgifter sammanställt tabeller, utvisande lärjungarnas fördelning efter bostadsort hösten 1949 i nämnda klasser. Med stöd av de inhämtade uppgifterna har överstyrelsen uttalat, att läroverksorganisationen i Stockholm som helhet vore otillräcklig. Detta framginge av det stora antal elever, som måst avvisas på grund av platsbrist. Av till intagning i klass 1⁵ berättigade 3 210 elever hade vårterminen 1949 endast 2 041 kunnat intagas, medan 1 169 måst avvisas. Även om dessa siffror något borde reduceras med hänsyn till att ett antal inträdessökande torde ha anmält sig till mer än ett läroverk samtidigt, vore dock behovet så stort, att överstyrelsen icke tvekade att tillstyrka en av *stadsfullmäktige i Stockholm* gjord framställning om ett nytt läroverk för Stockholms södra förstäder. Överstyrelsen funne ej heller skäl till tvekan på grund av den förestående skolreformen. Den nya skolan syntes utan nämnvärda olägenheter kunna inordnas i en eventuell ny skolorganisation.

Vad angår sju nya avdelningar av klass 1⁵, vilka genom beslut av Kungl. Maj:t den 22 juli 1949 för läsåret 1949/50 upprättats vid Stockholms läroverk, har överstyrelsen framhållit, att dessa avdelningars placering icke utan vidare kunde utsträckas till kommande läsår, utan att frågan om deras förläggande för läsåret 1950/51 och följande år nu måste upptagas till prövning.

I anslutning till vad sålunda anförts har överstyrelsen föreslagit

dels att en samrealskola med 5-årig och 4-årig realskola upprättas i Gubbängen i Stockholm från och med det budgetår, då Stockholms stad ställt lämpliga lokaler till förfogande, dock tidigast budgetåret 1950/51,

varvid första året inrättas första och andra klasserna av 5-årig realskola och första klassen av 4-årig realskola och följande år successivt följande klasser, att en rektorstjänst i Cb 9 och tre adjunktstjänster inrättas vid skolan från och med det budgetår, då den börjar sin verksamhet, och att för nämnda budgetår anvisas i runt tal 70 000 kronor för ändamålet,

dels att 5-åriga realskollinjer upprättas vid Högalids och S:t Görans samrealskolor på så sätt, att från och med läsåret 1950/51 två avdelningar av vardera klass 2⁵ och 1⁵ upprättas vid Högalids och en avdelning av klass 1⁵ vid S:t Görans samrealskola och följande år successivt följande klasser av de 5-åriga linjerna, och att samtidigt från och med läsåret 1950/51 tre avdelningar av den 4-åriga realskollinjen vid Högalids samrealskola successivt avvecklas,

dels och att en 5-årig realskollinje från och med läsåret 1950/51 inrättas vid samrealskolan i Spånga på så sätt, att första året inrättas klasserna 1⁵ och 2⁵ och följande år successivt följande klasser av den 5-åriga linjen.

I fråga om två avdelningar av klass 1⁵, som för läsåret 1949/50 förlagts till nya elementarskolan i Stockholm, har överstyrelsen, som erinrat om att denna skolas avveckling skall vara genomförd i och med utgången av innevarande budgetår, ansett dessa avdelningar i stället böra organisatoriskt anknytas till något annat läroverk i stadens inre. Vilket läroverk som borde komma i fråga, har överstyrelsen dock för närvarande icke kunnat taga ställning till.

Vid högre allmänna läroverket statens normalskola har överstyrelsen föreslagit upprättande successivt från och med budgetåret 1950/51 av bland annat en 9-årig enhetsskollinje.

Departementschefen har kraftigt understrukt, att den nuvarande läroverksorganisationen i Stockholm är otillräcklig, samt därvid i fråga om en utbyggnad av organisationen anfört i huvudsak följande.

Det torde icke behöva råda någon tvekan om att ett starkt behov föreligger av ytterligare en samrealskola i Stockholm. Denna synes, såsom överstyrelsen förordat, lämpligen böra förläggas till stadsdelen Gubbängen, belägen i södra delen av Enskede församling, och omfatta både 5-årig och 4-årig linje. Den nya samrealskolan torde, därest lokalfrågan kan ordnas, böra träda i verksamhet instundande hösttermin. Antalet parallellavdelningar å de olika linjerna är givetvis beroende på tillströmningen, och det torde liksom hittills få ankomma på Kungl. Maj:t att fastställa detta.

Man synes även böra räkna med att två av de särskilda parallellavdelningar av klass 1⁵, som från och med innevarande budgetår upprättats vid Enskede-läroverket, böra fortsätta sin verksamhet vid den nya samrealskolan. Man skulle således redan första året i denna få elever ej blott i klass 1⁵ och 1⁴ utan även i 2⁵.

I Högalids samrealskola undervisas för närvarande två avdelningar av klass 1⁵, egentligen tillhörande högre allmänna läroverket i Enskede, och i samrealskolan i Spånga en avdelning av samma klass, egentligen tillhörande samrealskolan i Blackeberg. Det synes lämpligt att ifrågavarande avdel-

ningar från och med nästa budgetår även i administrativt avseende överflyttas till respektive samrealskolor. För att ej Högalids samrealskola skall bli för omfattande — den har nu sex avdelningar av 4-årig linje — torde samtidigt, såsom överstyrelsen föreslagit, tre avdelningar av denna linje kunna indragas. Med hänsyn till den mindre tillfredsställande rekryteringen till denna linje synes detta icke kunna ingiva några betänkligheter. För att ytterligare förbättra tillgången på platser i den 5-åriga realskolan torde vidare en avdelning av denna linje böra inrättas vid S:t Görans samrealskola, som ävenledes nu endast har 4-årig realskola.

Behovet av platser i realskolan gör sig främst gällande i stadens perifera delar, ej i dess centrala. En annan sak är, att man under en övergångstid kan behöva utnyttja nya elementarskolans lokaler för den högre skolans behov, men de klassavdelningar, som kunna komma att undervisas där, böra då organisatoriskt anknytas till något annat läroverk. Beslut härom torde få meddelas av Kungl. Maj:t.

Beträffande de föreslagna organisatoriska åtgärderna vid statens normal-skola synas mig vissa skäl tala för att försök där anställas med 9-årig enhetsskola. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att, liksom beträffande annan försöksverksamhet, besluta härom.

Vissa organisationsfrågor i Göteborg.

Göteborgs stadsfullmäktige ha gjort framställning om inrättande från och med höstterminen 1950 av en samrealskola i Lundby i Göteborg samt om anordnande vid högre allmänna läroverket i Majorna av en statens aftonskola för real- och studentexamen.

Länsstyrelsen i Göteborg har tillstyrkt båda framställningarna.

Skolöverstyrelsen har icke funnit någon som helst tvekan om att behovet av en ny realskola i Göteborg är tillräckligt styrkt och har ej heller ansett några invändningar kunna riktas mot den föreslagna placeringen av skolan. Överstyrelsen har därför föreslagit, att en ny samrealskola med 5-årig och 4-årig realskola samt med inbyggda praktiska linjer — såväl teknisk linje som handelslinje — i de båda högsta klasserna successivt upprättas i Göteborg från och med det budgetår, då Göteborgs stad ställt lämpliga lokaler till förfogande, dock tidigast budgetåret 1950/51, att en rektorstjänst i Cb 10 och fyra adjunktstjänster inrättas vid skolan från och med det budgetår, då den börjar sin verksamhet, samt att för nämnda budgetår anvisas 87 000 kronor för ändamålet.

Överstyrelsen har vidare tillstyrkt förslaget om anordnande av en statens aftonskola.

Departementschefen, som funnit behovet av ytterligare en samrealskola i Göteborg till fullo styrkt men däremot icke för närvarande velat biträda förslaget om anordnande av en aftonskola vid högre allmänna läroverket i Majorna, har anfört bland annat följande.

I likhet med skolöverstyrelsen finner jag till fullo styrkt, att behov föreligger av ytterligare en samrealskola i staden. Denna torde böra förläggas till Lundbyområdet och benämnas samrealskolan i Lundby. Skolan bör om-

fatta både 5-årig och 4-årig linje. Enligt stadens framställning skulle i skolan även inbyggas praktiska linjer med tanke på den betydande förekomsten av mekaniska industrier på Hisingssidan, vilka under normala tider erbjuda den uppväxande ungdomen goda sysselsättningsmöjligheter. Avsikten synes härvid vara att dessa linjer skulle redan från och med första klassen givas karaktären av praktiska linjer. Jag kan emellertid endast förorda, att praktiska linjer inbyggas i realskolans två högsta klasser på hittills brukligt sätt. Antalet dylika linjer liksom antalet parallellavdelningar i realskolan torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att bestämma under hänsynstagande till det aktuella behovet.

Beträffande den föreslagna skolan för aftonundervisning i Göteborg vill jag framhålla, att skäl i och för sig otvivelaktigt kunna tala för att dylika studiemöjligheter skapas även i Göteborg, särskilt som där för närvarande icke bedrivs någon undervisning av ifrågavarande art, vare sig i statlig, kommunal eller enskild regi. Viss tveksamhet gör sig emellertid gällande med hänsyn till den relativt ringa tillströmningen till aftonskolan vid Kungsholms-läroverket i Stockholm, vilket förhållande dock åtminstone till en del torde kunna förklaras av den enskilda aftonskolan vid Stockholms samgymnasium. Jag har i vart fall med hänsyn till andra angelägnare organisationsfrågor icke ansett mig för närvarande böra ifrågasätta inrättandet av den föreslagna aftonskolan.

Till stöd för det i *motionen I: 448* framförda yrkandet om bifall till framställningen om en aftonskola i Göteborg har anförts bland annat, att inrättandet av en dylik aftonskola skulle underlätta studierna för den grupp ungdomar, som på grund av svag ekonomi i annat fall måste avstå från den utbildning, som aftonskolan syftar till att ge dem.

I *motionen II: 248* har som motivering för det däri framförda förslaget om inrättande av femårig realskola vid de högre allmänna läroverken för flickor i Göteborg, Malmö, Hälsingborg och Örebro, där sådan realskola ej finnes, anförts bland annat, att flickorna borde ha möjlighet att få tillträde till den femåriga realskolan icke minst därför, att denna bäst passade deras intellektuella och fysiska utveckling.

Vissa organisationsfrågor i Malmö.

Malmö stadsfullmäktige ha hemställt om inrättande från och med budgetåret 1950/51 dels av en 5-årig realskollinje vid högre allmänna läroverket för flickor i Malmö, dels av en ny samrealskola, benämnd Slottsstadens samrealskola.

Skolöverstyrelsen har funnit behovet av en ny realskola i Malmö tillräckligt styrkt. Med hänsyn till lokalfrågans oklara läge har dock överstyrelsen icke för närvarande ansett sig kunna taga ställning till frågan om skolans placering, varför skolans benämning syns böra fastställas senare. Vidare har överstyrelsen tillstyrkt inrättandet av en 5-årig realskollinje vid högre allmänna läroverket för flickor i Malmö. Överstyrelsen har föreslagit

dels att en ny samrealskola med 5-årig och 4-årig realskola successivt

upprättas i Malmö från och med det budgetår, då Malmö stad ställt lämpliga lokaler till förfogande, dock tidigast budgetåret 1950/51, att en rektorstjänst i Cb 9 och tre adjunktstjänster inrättas vid skolan från och med det budgetår, då den börjar sin verksamhet, och att för nämnda budgetår anvisas 65 900 kronor för ändamålet,

dels ock att en 5-årig realskollinje upprättas vid högre allmänna läroverket för flickor i Malmö i stället för en av de 4-åriga realskollinjerna på så sätt, att läsåret 1950/51 inrättas klass 1⁵ och följande år successivt följande klasser av den 5-åriga linjen och att tredje året en avdelning av klass 1⁴ indrages och följande år successivt följande klasser av den 4-åriga linjen.

Departementschefen har framhållit, att även i Malmö stora svårigheter föreligga att bereda plats för alla inträdessökande i realskolan. Den föreslagna nya samrealskolan har därför tillstyrkts av departementschefen, som därvid anfört bland annat följande.

Den nya samrealskolan i Malmö har tänkts förlagd till området Mellanheden. Då emellertid byggnadsplanerna för skolan ännu icke synas vara klara, torde definitiv ställning för närvarande icke böra tagas till skolans närmare placering och benämning. Huruvida skolan skall kunna träda i verksamhet redan nästa läsår beror på om staden kan ställa provisoriska lokaler till förfogande, och denna fråga synes nära sammanhänga med vissa brännande lokalproblem för folkskolan i Malmö. Den nya samrealskolan i Malmö bör omfatta 5-årig och 4-årig allmän linje med det antal parallellavdelningar av varje linje, som Kungl. Maj:t kan finna lämpligt bestämma.

Då genom inrättandet av en ny samrealskola i Malmö möjligheterna för flickor att vinna inträde i 5-åriga realskolan icke obetydligt komma att förbättras, har departementschefen däremot ansett sig icke för närvarande kunna förorda inrättandet av en 5-årig realskollinje vid flickläroverket därstädes.

I motionerna I: 418 och II: 515 har framhållits bland annat, att platsbristen å 5-årig realskollinje i Malmö i år kommer att bli synnerligen allvarlig, även om en ny samrealskola inrättades. Man måste nämligen räkna med att ett icke ringa antal flickor — minst 50 procent men troligen över 60 procent av de godkända — ändock måste avvisas.

Frågor om förstatligande av vissa skolor.

Vederbörande kommunala myndigheter i Älvsbyn, Stora Kil och Hultsfred ha hemställt om förstatligande av de kommunala mellanskolorna å nämnda orter.

Skolöverstyrelsen har med hänsyn till skolkommissionens förslag om kommunalisering av skolväsendet på den nuvarande realskolans stadium ansett det icke vara lämpligt att ifrågasätta förstatligande av någon kommunal mellanskola.

Vidare har Saltsjöbadens köpings kommunalnämnd gjort framställning

dels om förstатligande av den nuvarande statsunderstödda enskilda samskolans realskola och dels om att samskolans gymnasium i samband därmed måtte erkännas som kommunalt gymnasium och omedelbart erhålla högsta möjliga statsbidrag.

Jämväl denna framställning har *överstyrelsen* ansett icke nu böra föranleda någon åtgärd.

Departementschefen har i detta sammanhang anfört följande.

Beträffande framställningarna om förstатligande av de kommunala mellanskolorna i Älvsbyn, Stora Kil och Hultsfred får jag erinra om att jag i en denna dag beslutad proposition angående riktlinjer för skolans ledning och lokala organisation m. m. förordat, att enhetsskolan skall bli en övervägande kommunal angelägenhet, och uttalat att jag på den grund icke är beredd att medverka till ett ytterligare förstатligande av kommunala mellanskolor utöver vad som redan skett i enlighet med 1944 års riksdags beslut. I ifrågavarande sammanhang har jag vidare uttalat, att det i fråga om de kommunala mellanskolorna — särskilt de med stort antal lärjungar från andra kommuner — måhända kunde övervägas att under en övergångstid genom ökade insatser från statens sida minska kommunernas utgifter för dessa läroanstalter.

Det är givet, att samma återhållsamhet, som sålunda ansetts böra iakttagas i fråga om förstатligande av kommunala mellanskolor, även bör göra sig gällande beträffande ett förstатligande av en enskild skola som Saltsjöbadens samskola. Därtill kommer dessutom i detta fall, att förslag till löne reglering för privatläroverkens lärare är avsett att framläggas för innevarande års riksdag, i samband varmed även nya statsbidragsbestämmelser för dessa läroanstalter torde böra komma till stånd. Även med hänsyn härtill torde det vara lämpligt att icke nu överväga någon ändring i skolans yttre ställning.

Beräkning av antalet klassavdelningar m. m.

Skolöverstyrelsen har beräknat det totala antalet klassavdelningar nästa läsår till 3 180, innebärande en ökning med 210 avdelningar. Därtill komma de avdelningar, som föranledas av ändringar i läroverksorganisationen. Mot denna beräkning har *departementschefen* icke haft någon erinran.

Genom beslut den 27 maj 1949 har Kungl. Maj:t föreskrivit, *dels* att intagning av elever icke finge äga rum bland annat i första ringen av den 3-åriga latinlinjen vid högre allmänna läroverket i Skara, därest icke Kungl. Maj:t efter särskild framställning så medgäve, *dels ock* att vid högre allmänna läroverken i Boden, Kristinehamn och Strängnäs intagning av elever i första ringen av det 4-åriga latingymnasiet finge ske först vid ett lärjungeantal av minst 8, såvida ej Kungl. Maj:t efter särskild framställning annorlunda bestämde.

Departementschefen har med hänsyn till det relativt tillfredsställande antalet inträdessökande i första latinringen vid högre allmänna läroverken i Boden, Kristinehamn, Skara och Strängnäs detta läsår funnit utfärdandet av särskilda föreskrifter för intagning i dessa ringar åtminstone tills vidare

icke vara påkallat. I övrigt borde emellertid för innevarande budgetår meddelade restriktioner för intagning å vissa andra läroverkslinjer samt rörande lärjungemaximum i realskolans högsta klass m. m. tillämpas även för nästa budgetår.

Utskottet.

I likhet med departementschefen har utskottet funnit ett starkt behov föreligga av ytterligare en samrealskola i Stockholm. Denna skola bör i enlighet med vad departementschefen förordat förläggas till stadsdelen Gubbängen, belägen i södra delen av Enskede församling, och omfatta både 5-årig och 4-årig linje.

De övriga av departementschefen föreslagna organisationsändringarna i Stockholm har utskottet funnit ändamålsenliga, varför utskottet ansett sig böra tillstyrka desamma.

Kungl. Maj:ts förslag om inrättande i Göteborg av en ny samrealskola, omfattande såväl 5-årig som 4-årig linje samt jämväl inbyggda praktiska linjer i de båda högsta klasserna och förlagd till Lundbyområdet, har synts utskottet starkt motiverat. Utskottet tillstyrker därför bifall till ifrågasatt förslag.

Departementschefen har — såsom av den lämnade redogörelsen framgår — på anförda skäl ansett sig icke för närvarande böra ifrågasätta inrättandet av en skola för aftenundervisning i Göteborg. I motionen I: 448 har yrkats, att en dylik skola måtte komma till stånd vid högre allmänna läroverket i Majorna. Utskottet får erinra därom, att utskottet i anledning av ett motionsvis framställt förslag vid fjolårets riksdag uttalade sig i detta ämne i sitt utlåtande 1949: 80 (s. 15 och 16). Utskottet anser sig böra hänvisa till vad utskottet därvid yttrade. Med hänsyn till vad departementschefen rörande förevarande spörsmål anført och då frågan om inrättande av aftenundervisning i Göteborg fortfarande torde vara beroende på Kungl. Maj:ts prövning, anser utskottet sig emellertid icke böra förorda, att någon åtgärd nu vidtages i motionens syfte. Utskottet får därför avstyrka bifall till motionen I: 448.

Utskottet har liksom departementschefen funnit det till fullo styrkt, att behov föreligger av ytterligare en samrealskola även i Malmö. Denna samrealskola bör i enlighet med vad departementschefen förordat omfatta såväl 5-årig som 4-årig linje.

Med anledning av det i motionerna I: 418 och II: 515 gjorda yrkandet om upprättande av en 5-årig realskollinje vid högre allmänna läroverket för flickor i Malmö i stället för en av de 4-åriga linjerna får utskottet framhålla, att vissa skäl onekligen tala för ett realiserande av detta förslag. Genom inrättandet av den nya samrealskolan i Malmö komma emellertid — såsom departementschefen framhållit — möjligheterna för flickor att vinna inträde i den 5-åriga realskolan att icke obetydligt förbättras. Med

hänsyn härtill är utskottet icke berett att nu, innan närmare erfarenheter vunnits huru förhållandena komma att gestalta sig, biträda det i motionerna gjorda yrkandet. Utskottet avstyrker alltså bifall till motionerna I: 418 och II: 515 och har ej heller funnit sig böra tillstyrka det i motionen II: 248 framställda förslaget.

Utskottet ansluter sig till den ståndpunkt departementschefen intagit till frågan om förstatligandet av vissa skolor. I propositionen nr 133 till innevarande års riksdag, vilken proposition hänvisats till behandling av särskilda utskottet, har departementschefen — såsom i förevarande proposition nr 154 erinrats — uttalat sig angående eventuellt ökat statligt stöd till vissa kommunala mellanskolor. Då ifrågakvarande spörsmål kommer att bli föremål för närmare prövning i samband med behandlingen av propositionen nr 133 har utskottet i här förevarande sammanhang icke ansett sig böra göra något uttalande i ämnet.

Emot departementschefens förslag rörande intagning av elever å vissa läroverkslinjer har utskottet icke något att erinra.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

I. att riksdagen må

a) besluta, att en ny samrealskola med 5-årig och 4-årig realskola skall successivt från och med budgetåret 1950/51 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, inrättas i Gubbängen i Stockholm under villkor att Stockholms stad åtager sig att dels tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostäder åt erforderlig vaktmästarpersonal, dels ock bevilja ett engångsanslag av minst 30 000 kronor till bestridande av kostnader för anskaffande av undervisningsmateriel och bibliotek vid samrealskolan;

b) besluta, *dels* att 5-åriga realskollinjer skola successivt upprättas vid Högalids samrealskola och S:t Görans samrealskola i Stockholm samt samrealskolan i Spånga på så sätt, att från och med läsåret 1950/51 upprättas klasserna 1⁵ och 2⁵ vid Högalids samrealskola och samrealskolan i Spånga samt klass 1⁵ vid S:t Görans samrealskola och följande år successivt följande klasser av linjerna, *dels ock* att samtidigt från och med läsåret 1950/51 tre avdelningar av den 4-åriga realskollinjen vid Högalids samrealskola skola successivt avvecklas; skolande såsom villkor för organisationsändringarna gälla, att Stockholms stad för de nya linjerna tillhandahåller erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning;

c) besluta, att en ny samrealskola med 5-årig och 4-årig realskola, avsedd att omfatta jämväl inbyggda praktiska linjer i de båda högsta klasserna, skall successivt från och med budgetåret 1950/51 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, inrättas i Lundby i Göteborg under villkor att Göteborgs stad åtager sig att dels tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostäder åt erforderlig vaktmästarpersonal, dels ock bevilja ett engångsanslag av minst 30 000 kronor till bestridande av kostnader för anskaffande av undervisningsmateriel och bibliotek vid samrealskolan;

d) besluta, att en ny samrealskola med 5-årig och 4-årig realskola skall successivt från och med budgetåret 1950/51 eller den senare tidpunkt, Kungl. Maj:t bestämmer, inrättas i Malmö under villkor att Malmö stad åtager sig att dels tillhandahålla erforderliga undervisningslokaler jämte inredning och möbelutrustning, bostad åt rektor eller motsvarande kontant ersättning samt bostäder åt erforderlig vaktmästarpersonal, dels ock bevilja ett engångsanslag av minst 30 000 kronor till bestridande av kostnader för anskaffande av undervisningsmateriel och bibliotek vid samrealskolan;

II. att motionerna I: 418 och II: 515 icke må av riksdagen bifallas;

III. att motionen I: 448 icke må av riksdagen bifallas;

IV. att motionen II: 248 icke må av riksdagen bifallas.

II. Anslagsberäkningar.

1:o) **Allmänna läroverken: Avlöningar.** Kungl. Maj:t har i propositionen nr 154 (avsnitt II, punkt 1) föreslagit riksdagen att

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1950/51, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de allmänna läroverken, vilka föranledas av vad departementschefen förordat samt av de beslut riksdagen kunde komma att fatta i fråga om löne-regleringen för övningslärare;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att — utan hinder av fastställd personalförteckning — tills vidare under budgetåret 1950/51, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid allmänt läroverk skall tillsättas, besluta, huruvida befattningen skall kungöras ledig såsom adjunktsbefattning eller ämneslärarinnebefattning;

dels godkänna av departementschefen angiven avlöningsstat för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51;

dels bemyndiga Kungl. Maj:t att förordna om de avvikelser från personalförteckningen och de överskridanden av maximerade poster i avlöningsstaten, som föranledas av ombildningen av kommunala mellanskolor till samrealskolor;

dels ock till Allmänna läroverken: Avlöningar för budgetåret 1950/51 anvisa ett förslagsanslag av 64 200 000 kronor.

Avlöningar till ordinarie tjänstemän.

Ifrågavarande anslagspost är för innevarande budgetår uppförd med 40 500 000 kronor.

Ä m n e s l ä r a r e. *Skolöverstyrelsen* har för nästa budgetår föreslagit inrättande av ett antal nya ämneslärtjänster dels till följd av upprättande, omorganisation eller förstatligande av vissa läroverk och dels i syfte att ernå en gynnsammare proportion mellan ordinarie och icke-ordinarie lärare och en bättre lektorsrepresentation vid vissa läroverk. Överstyrelsens förslag framgår sammanfattningsvis av följande sammanställning:

Motivering	Rektorer	Lektorer	Adjunkter	Ämneslärarinnor
I. På grund av upprättande eller omorganisation av vissa läroverk, dock ej förstatligande av kommunala mellanskolor	3	5	28	—
II. På grund av förstatligandet av kommunala mellanskolor	1	—	48	9
III. För ernående av bättre proportion mellan ordinarie och icke-ordinarie lärare samt för mänligare lektorsrepresentation	—	13	66	—
Summa	4	18	142	9

Av de under I. föreslagna nya rektorstjänsterna avses två, vilka skulle placeras i Cb 9, för de nya samrealskolorna i Gubbängen och i Malmö, och den tredje, vilken skulle placeras i Cb 10, för den nya samrealskolan i Lundby i Göteborg. Den under II föreslagna rektorstjänsten och en av de under II förordade adjunktstjänsterna hava av överstyrelsen beräknats under förutsättning av att ytterligare en kommunal mellanskola, nämligen den i Skoghall, skulle komma att förstatligas under nästa budgetår.

Överstyrelsen har vidare föreslagit, att den å personalförteckningen upptagna, för statens normalskola avsedda lektorsbefattning, vilken nu icke må uppehållas, må besättas från och med nästa budgetår. — Nya elementarskolan i Stockholm beräknas helt avvecklad med utgången av läsåret 1949/50, varför samtliga kvarvarande tjänster vid skolan — en lektors- och tre adjunktstjänster — då måste överflyttas till andra läroverk. En-

ligt den ursprungliga planen skulle överflyttningen ske till högre allmänna läroverket i Enskede och nya elementarskolan i Ängby. Då emellertid sistnämnda läroverk icke synes behöva några nya adjunktstjänster nästa läsår har överstyrelsen förordat, att två av adjunktstjänsterna i stället överflyttas till samrealskolan i Blackeberg. Den tredje adjunktstjänsten jämte lektorstjänsten skulle däremot överföras till Enskedeläroverket. Samrealskolan i Blackeberg beräknas dessutom få två adjunktstjänster överflyttade från högre allmänna läroverket i Bromma.

Överstyrelsen har föreslagit, att 79 nya ämneslärartjänster inrättas för ernående av en bättre proportion mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie lärare. Av dessa tjänster föreslås 66 inrättade som adjunktstjänster och 13 som lektorstjänster.

Läroverkslärarnas riksförbund har föreslagit, att ett antal av de adjunktstjänster, som komme att inrättas från och med nästa budgetår, skola få karaktären av s. k. gymnasieadjunktstjänster i Ca 29.

Statskontoret har i fråga om proportionen mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie lärare erinrat, att ämbetsverket i fjol icke ansåg sig kunna godtaga överstyrelsens förslag, vilket då innebar, att marginalen icke-ordinarie lärare vid de särskilda skolorna icke borde överstiga 12 procent. I anledning av överstyrelsens nu framlagda förslag vilket innebär en sänkning av relationstalet till 10 procent måste statskontoret bestämt hävda, att en ytterligare ökning av antalet tjänster i anslutning till detta förslag måste leda till en ansvällning av gruppen ordinarie befattningshavare, som framdeles kunde visa sig alltför stor, särskilt i betraktande av att befolkningsrörelsen visade en fortgående minskning av antalet födda barn per år. En förbättring av relationstalet vid de enstaka skolor, som nu hade förhållandevis stort antal icke-ordinarie lärare, borde i första hand ernås genom överflyttning av tjänster. Mot bakgrunden härav kunde statskontoret i vart fall icke tillstyrka inrättandet av de 66 nya ordinarie adjunktstjänster, som förordats för icke omorganiserade skolor.

Ö v n i n g s l ä r a r e. Enligt principerna för den lönereglering för övningslärare, som är avsedd att träda i kraft den 1 juli 1950, skall ordinarie övningslärartjänst alltid vara förenad med full tjänstgöring — som regel 30 veckotimmar — och extra ordinarie tjänst med minst halv tjänstgöring. Tjänstgöringar vid olika skolor, vare sig vid samma eller olika skolformer, skola kunna förenas till enhetliga tjänster. Tjänster skola även kunna inrättas i ämneskombinationerna teckning-manlig slöjd, teckning-kvinnlig slöjd och hushållsgöromål-kvinnlig slöjd. Övningslärarna vid de allmänna läroverken komma att placeras i följande lönegrader: i teckning, musik samt gymnastik med lek och idrott Ca 23 vid högre allmänt läroverk (= nu) och Ca 21 vid fristående realskola (nu = Ca 23), i hushållsgöromål Ca 18 (nu = Ca 20), i kvinnlig slöjd Ca 16 (nu = Ca 20) och i

manlig slöjd Ca 18 för lärare med högre kompetens och Ca 16 för lärare med lägre kompetens (nu = Ca 20 för alla).

För de allmänna läroverkens del har en av skolöverstyrelsen verkställd undersökning givit vid handen att varaktiga heltidstjänster utöver de nu befintliga kunna åstadkommas sålunda:

	Högre allm. läroverk	Fristående realskolor	Summa
Teckning	22	16	38
Musik	2	7	9
Gymnastik	20	34	54
Kvinnlig slöjd	15	11	26
Manlig	35	9	44
Hushållsgöromål	14	12	26
	108	89	197

Av ifrågavarande tjänster äro 12 ordinarie tjänster vid under förstatligande varande kommunala mellanskolor. Överstyrelsen föreslår nu, att dessa tjänster från och med budgetåret 1950/51 överflyttas till respektive samrealskolor.

Vidare föreslår överstyrelsen överflyttning från och med budgetåret 1950/51 till andra läroverk av sju närmare angivna ordinarie övningslärartjänster.

Efter frånräknande av de tjänster, som sålunda skulle erhållas genom överflyttning, skulle följande antal tjänster enligt överstyrelsens beräkningar behöva nyinrättas från och med nästa budgetår, nämligen i teckning 32 tjänster (varav 21 vid högre allmänna läroverk och 11 vid realskolor), i musik 4 tjänster (varav 1 vid högre allmänt läroverk och 3 vid realskolor), i gymnastik 51 tjänster (varav 20 vid högre allmänna läroverk och 31 vid realskolor), i kvinnlig slöjd 25 tjänster, i manlig slöjd 43 tjänster och i hushållsgöromål 23 tjänster eller sammanlagt 178 tjänster.

V a k t m ä s t a r p e r s o n a l e n. För närvarande omfattar den statliga vaktmästarorganisationen vid de allmänna läroverken endast ordinarie och extra ordinarie tjänster. Av statsmedel utgår även avlöning till vikarier på dessa tjänster. Övrig vaktpersonal anställs av vederbörande lokalstyrelse och kostnaderna bestridas ur ljus- och vedkassorna. I sina huvuddrag fastställdes denna organisation av 1939 års riksdag. I samband därmed bestämdes att ljus- och vedkassorna, som ditintills bestritt alla kostnader för vaktmästarpersonal, skulle till statsverket inleverera belopp, motsvarande kassornas utgifter under budgetåret 1938/39 för kontant avlöning åt den vaktmästarpersonal, som genom riksdagens beslut kom i åtnjutande av lönereglering. För ändamålet har sedan dess i avlöningsstaten för de allmänna läroverken funnits uppförd en inkomstpost å 480 000 kronor. En del

av dessa medel återgår emellertid till kassorna i form av statsbidrag från det å riksstaten uppförda förslagsanslaget till bidrag till ljus- och vedkassorna. Sådant bidrag utgår till kassa, om för bestridandet av de utgifter, vilka åvila kassan, skulle behöva uttagas en högre elevavgift än 30 kronor per elev och läsår.

Skolöverstyrelsen har nu i sina petita för nästa budgetår framfört ett tidigare av överstyrelsen framställt förslag om statens övertagande av samtliga kostnader för vaktmästarpersonalen och om avveckling av ljus- och vedkassornas nuvarande uppgifter i detta hänseende. Dessutom har överstyrelsen föreslagit vissa ändringar i den ordinarie och extra ordinarie vaktmästarorganisationen.

Sammanfattningsvis innebär överstyrelsens förslag, att antalet vaktmästartjänster i olika lönegrader skulle bli följande:

	Ca 11	Ca 10	Ca 9	Ce 11	Ce 10	Ce 9
Nuvarande antal tjänster	92	71	21	1	—	56 (¹ / ₁ -tid) 6 (¹ / ₂ -tid)
Ökning (+) eller minskning (—) enl. överstyrelsens förslag	+6	+4	+10	—1	+2	+8 (¹ / ₁ -tid) —2 (¹ / ₂ -tid)
Summa	98	75	31	—	2	64 (¹ / ₁ -tid) 4 (¹ / ₂ -tid)

Ett genomförande av förslaget kan approximativt beräknas medföra en nettoutgiftsökning för statsverket av omkring 230 000 kronor.

Skolsköterskor. För närvarande finnas nio tjänster som heltidsanställda skolsköterskor i Ca 12 vid de allmänna läroverken. *Skolöverstyrelsen* föreslår, att ytterligare en dylik befattning uppföres på personalförteckningen, avsedd för den kommunalt anställda sköterska, som nu finnes vid kommunala mellanskolan i Göteborg, vilken skola från och med den 1 juli 1950 kommer att vara helt förstatligad (Burgårdens samrealskola). Överstyrelsen förordar därjämte, att den nuvarande innehavaren av tjänsten, vilken innehaft densamma sedan den 1 juli 1944, måtte utan särskilt ansökningsförfarande få överflyttas från kommunal till statlig tjänst.

Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t.

Skolöverstyrelsen har föreslagit anvisande av följande belopp under de olika arvodesposterna (inom parentes anges ökning eller minskning i förhållande till för innevarande budgetår anvisade belopp):

	Kronor
a) Arvoden åt kvinnliga sakkunniga	500
b) Arvoden åt tillsynslärare	15 900 (+ 600)
c) Personliga tilläggsarvoden åt första lärarinnor . .	— (— 600)
d) Arvoden åt skolläkare m. m.	394 300 (+ 61 000)
e) Arvoden åt bibliotekarier	186 000 (+ 63 000)
f) Arvoden åt sekreterare m. m.	800 000 (+ 578 000)
g) Särskilda arvoden vid provårsläroverk	448 400 (+ 221 400)
h) Särskilda arvoden vid statens aftonskola	7 700
i) Arvode åt biträdande föreståndarinna	1 200
j) Personlig lönefyllnad åt vissa rektorer	500 (— 500)
	1 854 500 (+ 922 900)

Förändringarna under b), c) och j) äro av automatisk natur.

Beträffande delposten till arvoden åt skolläkare m. m. har överstyrelsen upprepat sina flera gånger förut framförda förslag, att timarvudet för skolsköterskornas deltidstjänstgöring måtte höjas från 3 kronor 75 öre till 4 kronor 75 öre samt att omfattningen av heltidstjänstgörande läroverkssköterskas arbetsuppgifter måtte begränsas till att avse övervakningen av 1 200—1 700 elever mot för närvarande 1 500—2 500 elever, varigenom ett ökat antal deltidstjänstgörande sköterskor skulle behöva anställas.

De nuvarande arvodena åt bibliotekarier utgöra vid

	Kronor
högre allmänt läroverk med minst 600 lärjungar	1 080
högre allmänt läroverk med mindre än 600 lärjungar men med minst 400 lärjungar	900
högre allmänt läroverk med mindre än 400 lärjungar	720
realskola med minst 600 lärjungar	720
realskola med mindre än 600 men med minst 400 lärjungar	540
realskola med mindre än 400 lärjungar	360

Den nu ifrågasatta ökningen av delposten till arvoden åt bibliotekarier hänför sig huvudsakligen till av överstyrelsen föreslagen höjning av arvodena med 40 procent, vilket motiverats med svårigheterna att med nuvarande arvodesättning — motsvarande en timersättning av endast 2—3 kronor — erhålla kvalificerade och i övrigt lämpade personer å de för skolarbetet allt viktigare bibliotekariebefattningarna. — *Statskontoret* har framhållit bland annat, att den av Kungl. Maj:t beslutade höjningen av arvodena för s. k. övertimmar syntes komma att medföra ökade svårigheter att få kompetenta lärare att åtaga sig uppdrag såsom bibliotekarier, varför statskontoret icke ville motsätta sig en mindre höjning av dessa arvoden, förslagsvis med 25 procent.

Av det under delposten till arvodet åt sekreterare m. m. för innevarande budgetår anvisade beloppet å 222 000 kronor avses 164 600 kronor till arvoden åt sekreterare och 57 400 kronor till arvoden åt andra biträden än sekreterare å vissa rektorsexpeditioner.

De för utredning rörande organisationen av arbetet på rektorsexpeditionerna vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter tillkallade sakkunniga ha den 20 december 1947 avgivit betänkande med förslag i ämnet. Över detta förslag har överstyrelsen den 13 februari 1948 avgivit utlåtande och därvid med vissa relativt obetydliga jämkningar tillstyrkt detsamma. Under hänvisning härtill har nu överstyrelsen för nästa budgetår beräknat medelsbehovet till 800 000 kronor.

Överstyrelsen har i detta sammanhang anmält, att överstyrelsen i cirkulärskrivelse den 6 maj 1949 till rektorsämbetena vid de allmänna läroverken meddelat, att efter de uttalanden, som i olika sammanhang och vid skilda tillfällen gjorts under den senaste tiden från statsmakternas sida, hinder icke torde föreligga att intill dess riksdagen fattat beslut angående organisationen av arbetet på läroverkens rektorsexpeditioner vid behov anlita ljus- och vedkassan i större utsträckning än tidigare. Enligt överstyrelsens i samband därmed givna direktiv skall från och med budgetåret 1949/50 som norm gälla, att de totala kostnaderna för arbetskraft, som av rektor anlitas för expeditionella göromål, icke böra överstiga de belopp, som föreslagits av överstyrelsen i utlåtandet den 13 februari 1948. Slutligen har överstyrelsen föreskrivit, att om statsbidrag till ljus- och vedkassan är erforderligt för bestridande av de ifrågavarande kostnaderna, detta i vanlig ordning kan anmälas till överstyrelsen.

Under delposten till särskilda arvoden vid provårsläroverk har överstyrelsen ånyo framlagt förslag, syftande till en icke oväsentlig förbättring av anställningsförhållandena för lärarpersonalen vid provårsläroverken. En översikt av förslagen lämnas i följande tablå:

Slag av ersättning	Ersättningens storlek	
	enligt nuvarande bestämmelser	enligt överstyrelsens förslag
1. Ersättning till föreståndare för provårskurs	1 500: —	2 004: —
2. Ersättning till ord. och e. o. ämneslärare vid provårsläroverk	360: —	720: —
3. Ersättning till handledare	Vid samtliga provårsläroverk: 300: — för enterminkandidat 180: —/termin för tvåterminkandidat	Vid samtliga provårsläroverk utom i Umeå: 450: — resp. 300: — I Umeå: 900: — resp. 600: —
4. Ersättning för föreläsningar och övningar	Föreläsning: 30: — Övning: 15: —	Föreläsning: 40: — Övning: 20: —

Ett genomförande av förslagen skulle påkalla en höjning av förevarande arvodespost från 227 000 kronor till 448 400 kronor. Vid tillämpning av oförändrade ersättningsgrunder skulle endast en höjning av automatisk natur till 239 000 kronor erfordras.

Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal.

Denna anslagspost är nu uppförd med 12 200 000 kronor.

Enligt skolöverstyrelsens beräkningar skulle medelsbehovet under icke-ordinarieposten för nästa budgetår utgöra:

för avlöningar åt icke-ordinarie ämneslärare i teoretiska och praktiska läroämnen	9 481 000
för sexualundervisning för läroverksungdom	6 000
för institutionsarbeten av större omfattning	3 500
för examinationer efter läsårets slut	500
för lärares auskultationer vid andra läroverk	4 000
för avlöningar åt icke-ordinarie övningslärare	3 147 000
för avlöning åt skolsköterska	2 300
för avlöningar åt skolkuratorer, skolpsykologer och praktikanter	15 800
för avlöning åt extra ordinarie vaktmästare och vikarier	456 000
	Summa kronor 13 116 100

Överstyrelsen har beräknat omfattningen av undervisningen i övningsämnen för nästa budgetår sålunda:

Övningsämne	Antal veckotimmar			Summa 1950/51
	1949/50	beräknad ökning 1950/51		
		automatisk	annan	
Teckning och välskrivning	5 899	491	—	6 390
Musik	3 362	293	195	3 850
Gymnastik med lek och idrott	6 862	1 070	278	8 210
Manlig slöjd	2 138	320	—	2 458
Kvinnlig slöjd	2 852	360	30	3 242
Hushållsgöromål	1 009	262	100	1 371

Departementschefen har i fråga om ordinarieposten och arvodesposten anfört följande.

Ordinarieposten. Vid de föreslagna samrealskolorna i Gubbängen i Stockholm, i Lundby i Göteborg och i Malmö böra inrättas rektorstjänster med placering, för skolorna i Gubbängen och Malmö i Cb 9 och för skolan i Lundby i Cb 10. Av de kommunala mellanskolor, vilka omfattats av 1944 års riksdags beslut om successivt förstatligande under en femårsperiod (bud-

getåren 1944/45—1948/49), återstår nu endast kommunala mellanskolan i Skoghall. Anledningen härtill är, att denna skola icke uppfyllt de krav i fråga om skollokalernas beskaffenhet, som vid riksdagsbehandlingen angivits som förutsättning för ett förstатligande. Med hänsyn till det läge, vari frågan om ett förstатligande av kommunala skolor numera genom skolkommissionens förslag kommit, har jag i annat sammanhang uttalat, att ett dylikt förstатligande lämpligen icke vidare borde komma i fråga. Den av överstyrelsen beräknade rektors- och adjunktstjänsten vid Skoghallskolan bortfaller därmed.

Överstyrelsen har föreslagit, att sammanlagt 18 nya lektorstjänster skola inrättas samt att en vakant lektorstjänst vid statens normalskola skall återbesättas. För egen del anser jag mig endast kunna förorda inrättandet av 12 nya lektorstjänster; beträffande dessas placering torde Kungl. Maj:t efter förslag av överstyrelsen få meddela närmare bestämmelser. Med återbesättandet av den återstående vakanta lektorstjänsten vid statens normalskola torde kunna anstå med hänsyn till att någon utbyggnad av gymnasiet ej nu förordats.

Beträffande överstyrelsens förslag om nya adjunks- och ämneslärarinnetjänster tillstyrker jag, att 28 adjunktstjänster inrättas vid läroverk under uppbyggnad eller omorganisation i andra fall än då fråga är om förstатligade kommunala mellanskolor. I fråga om dessa senare skolor räknar jag med, att 47 adjunks- och 9 ämneslärarinnetjänster komma att inrättas. Därest någon av dessa senare adjunktstjänster skulle tillsättas med icke-adjunktskompetent lärare torde denne i enlighet med hittills tillämpad praxis — jämför riksdagens skrivelse 1937:469, s. 21 — böra placeras i 25 lönegraden.

Vidkommande därefter överstyrelsens förslag om inrättande av ytterligare 66 adjunktstjänster för att vinna en gynnsammare proportion mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie lärare vill jag framhålla, att den fortgående kraftiga stegringen av elevantalet i läroverken — nästa läsår beräknad till 8 000 elever, fördelade på 210 klassavdelningar — givetvis måste föranleda även en avsevärd ökning av lärarkåren. Om icke balansen mellan ordinarie och icke-ordinarie lärare härigenom skall försämrats måste ett icke obetydligt antal ordinarie tjänster utöver de förut av organisatoriska skäl föreslagna inrättas. Dessutom får jag erinra om min förra året i detta sammanhang uttalade uppfattning, att ett av de verksammaste medlen för att vid nuvarande allvarliga lärarbrist öka tillströmningen till lärarbanan torde vara att inrätta tillräckligt antal ordinarie tjänster för att möjliggöra en snabbare befordran. Under hänvisning till dessa omständigheter har jag ansett mig böra för nästa budgetår tillstyrka överstyrelsens förslag i denna del. Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att efter förslag av överstyrelsen besluta om placeringen av dessa tjänster.

Beträffande den av läroverkslärnarnas riksförbund berörda frågan om inrättande av s. k. gymnasieadjunktstjänster i Ca 29 får jag framhålla, att jag har för avsikt att inom kort utverka Kungl. Maj:ts bemyndigande att föranstalta om en särskild utredning rörande vissa organisatoriska och pedagogiska frågor i samband med en blivande lönegradsundersökning rörande läroverkslärarna genom 1949 års tjänsteförteckningskommitté. Då bland annat även frågorna om inrättande av gymnasieadjunktstjänster och om de vid läroverken förekommande särskilda arvodena, t. ex. till bibliotekarier och vid provärläroverken, komma att beröras av nämnda utredning,

torde de framställningar i dessa hänseenden, som i det föregående anmälts, icke nu böra föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Huvudsyftet med den beslutade löneregleringen för övningslärare är att genom tillskapandet av ett så stort antal ordinarie och extra ordinarie övningslärartjänster som möjligt bereda övningslärarna förbättrade tjänstgörings- och därmed även avlöningsförhållanden. Det av skolöverstyrelsen framlagda förslaget om ett avsevärt antal nya ordinarie tjänster i övningsämnen är en direkt konsekvens härav. Jag tillstyrker därför förslaget, som innebär inrättandet av 190 nya dylika tjänster, sedan ett behov av ytterligare 7 tjänster tillgodosetts genom överflyttning från andra skolor.

Överstyrelsens förslag att staten helt och hållet skulle övertaga kostnaderna för vaktmästarpersonalen vid de allmänna läroverken, vilket förslag även framfördes i anslagsäskandena för budgetåret 1948/49, nödgas jag alltjämt ställa på framtiden. Jag ifrågasätter därför icke nu någon ändring beträffande skyldigheten för vissa ljus- och vedkassor att till statsverket inleverera medel, motsvarande avlöningskostnaderna för budgetåret 1938/39 av den vaktmästarpersonal, vilken genom beslut av 1939 års riksdag blev föremål för lönerglering. Likaledes torde det alltjämt få ankomma på ifrågavarande kassor att avlöna annan vaktmästarpersonal än ordinarie och extra ordinarie. I fråga om ordinarie och extra ordinarie vaktmästare har överstyrelsen ånyo förordat ett betydande antal förändringar. Förslaget synes väsentligen bygga på de principer, som varit vägledande vid 1939 års lönerglering för vaktmästarpersonalen, och har i och för sig icke givit mig anledning till några egentliga erinringar. Detsamma synes emellertid i nuvarande läge icke gärna kunna i sin helhet förverkligas. Liksom i fjol anser jag att i första hand de skolor, som äro nyupprättade och ännu icke erhållit någon statsanställd vaktmästare, böra tillgodoses. Jag förordar därför inrättande av en tjänst i Ca 10 vid vardera samrealskolan i Lund och Timrå, en i Ca 9 vid envar av samrealskolorna i Torsby, Molkom och Flen samt en i Ce 9 vid envar av samrealskolorna i Bengtsfors, Herrljunga, Kopparberg, Malmköping, Munkfors, Töreboda och Örkelljunga. Därjämte synas starka skäl tala för inrättandet av ytterligare en tjänst i Ca 11 vid Burgårdens samrealskola i Göteborg med hänsyn till det mycket stora elevantalet i denna skola samt för ombildning av en tjänst i Ce 11 och en halvtidstjänst i Ce 9 vid statens normalskola till ordinarie heltidstjänster i Ca 11 respektive Ca 10.

För nästa budgetår torde böra beräknas ytterligare en tjänst som skol-sköterska i Ca 12, avsedd för den nu kommunalt anställda sköterskan vid Burgårdens samrealskola i Göteborg. I likhet med överstyrelsen finner jag skäligt, att den nuvarande innehavaren av den kommunala tjänsten utan ansökningsförfarande överflyttas på den statliga.

I personalförteckningen för de allmänna läroverken böra de ändringar vidtagas, som föranledas av vad jag i det föregående anfört, ävensom de ändringar i övrigt rörande övningslärarpersonalen, som kunna föranledas av riksdagens blivande beslut beträffande löneregleringen för dessa lärare. Vidare må erinras om att Kungl. Maj:t genom beslut den 22 april 1949 medgivit, att rektors adjunkts- respektive ämneslärarinnetjänst vid 20 av de från och med budgetåret 1946/47 förstatligade kommunala mellanskolorna finge återbesättas från och med den 1 juli 1949. Härav samt av beslut före personalförteckningens fastställande om återbesättande av ytterligare dylika tjänster samt ombildning av adjunktstjänst till ämnes-

lärarinnetjänst eller av ämneslärarinnetjänst till adjunktstjänst betingade ändringar i personalförteckningen torde likaledes böra vidtagas.

Medelsbehovet under ordinarieposten beräknar jag till 44 426 000 kronor, innebärande en höjning med 3 926 000 kronor, varav omkring 1 500 000 kronor hänföra sig till löneregleringen för övningslärare.

Arvodestposten. Delposterna till arvoden åt kvinnliga sakkunniga, arvoden åt tillsynslärare, särskilda arvoden vid statens aftonskola, arvode åt biträdande föreståndarinna samt personlig lönefyllnad åt vissa rektorer torde i enlighet med överstyrelsens förslag böra uppföras med respektive 500, 15 900, 7 700, 1 200 och 500 kronor. Delposten till personliga tilläggsarvoden åt första lärarinnor torde till följd av pensionering av den lärarinna, som för närvarande åtnjuter arvode ur posten, kunna utgå ur avlöningsstaten.

Beträffande delposten till arvoden åt skolläkare m. m. är jag icke heller i år beredd att tillstyrka vare sig en höjning av timarvodet för skolsköterskornas deltidstjänstgöring eller en minskning av omfattningen av de deltidstjänstgörande sköterskornas arbetsuppgifter. Posten torde därför, under hänsynstagande endast till automatiska utgiftsökningar, böra för nästa budgetår uppföras med 357 800 kronor, varav 255 000 kronor till arvoden åt skolläkare och 102 800 kronor till arvoden åt deltidsanställda skolsköterskor, vilket innebär en ökning med 24 500 kronor.

Under hänvisning till vad jag tidigare anfört anser jag mig vid beräkningen av medelsbehovet under delposten till arvoden åt bibliotekarier böra utgå från nuvarande arvodesgrunder. Posten torde böra uppföras med 133 000 kronor, vilket innebär en höjning med 10 000 kronor för att möjliggöra utgiftsökningar av automatisk natur.

Såsom jag i samband med anmälan i årets åttonde huvudtitel av frågan om folkskoleseminariernas anslagsbehov uttalat, är jag på grund av det statsfinansiella läget alltjämt nödsakad att avstå från att för riksdagen framlägga något förslag i anledning av sakkunnigbetänkandet rörande organisationen av arbetet på rektorsexpeditionerna vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter. Delposten till arvoden åt sekreterare m. m. bör därför även för nästa budgetår beräknas enligt hittillsvarande grunder. Då jag under hand från överstyrelsen erfarit, att posten för innevarande budgetår varit för knappt beräknad, bör densamma med hänsyn härtill och till beräknad ytterligare automatisk utgiftsökning för nästa budgetår uppräknas med ett belopp av 23 000 kronor till 245 000 kronor.

Enligt § 217 läroverksstadgan kunna ur läroverkens ljus- och vedkassor även bestridas kostnader för renskrivningsgöromål å rektorsexpeditionerna. Denna möjlighet har tidigare begagnats endast i begränsad omfattning. I samband med det förutnämnda utredningsarbetet rörande organisationen av arbetet på rektorsexpeditionerna har emellertid från olika håll pekats på denna möjlighet. Även skolöverstyrelsen har, såsom av det föregående framgått, i cirkulär till rektorsämbetena vid de allmänna läroverken meddelat, att hinder icke torde föreligga att intill dess riksdagen fattat beslut angående organisationen av arbetet på rektorsexpeditionerna vid behov anlita ljus- och vedkassorna i större utsträckning än tidigare, varvid emellertid föreskrivits, att de totala kostnaderna för arbetskraft, som av rektor anlitas för expeditionella göromål, icke borde överstiga de belopp, som föreslagits av överstyrelsen i utlåtandet den 13 februari 1948 över sakkunnigbetänkandet. Detta cirkulär torde ha tillkommit i syfte att förhindra

ett alltför ohämmat utnyttjande av ljus- och vedkassorna för nu ifrågasvarande ändamål. Den ökade belastning för dessa kassor, som en allmänare tillämpning av § 217 läroverksstadgan innebär, medför i sin tur en stegring av anspråken på statsbidrag till dessa kassor. Det är bland annat med anledning härav som under punkten 170 i årets åttonde huvudtitel förordats en väsentlig höjning av anslaget till Bidrag till ljus- och vedkassorna.

Under erinran om vad jag tidigare anfört ifrågasätter jag ingen annan ändring beträffande delposten till särskilda arvoden vid provårsläroverk än att densamma med hänsyn till ökat antal lärare vid provårsläroverken bör höjas med i runt tal 12 000 kronor till 239 000 kronor.

Hela arvodesposten bör alltså uppföras med $(500 + 15\,900 + 357\,800 + 133\,000 + 245\,000 + 239\,000 + 7\,700 + 1\,200 + 500 =)$ 1 000 600 kronor, innebärande en höjning med 69 000 kronor.

Beträffande *icke-ordinarieposten* har departementschefen tillstyrkt *dels* anvisande i enlighet med skolöverstyrelsens förslag av ett belopp av 6 000 kronor till föreläsningar i sexuella frågor, *dels* beräkning av antalet extra ordinarie adjunkter i Ce 24 och ämneslärarinnor under nästa läsår till oförändrat 475 för de förra och 69 för de senare, *dels* uppskattande av medelsbehovet för nästa budgetår för obligatorisk undervisning i övningsämnen i enlighet med det av överstyrelsen under hänsynstagande till automatiskt verkande förhållanden angivna timantalet med tillägg av 100 veckotimmar för gymnastiken, *dels* ock beviljande av ökad medelsanvisning för den icke obligatoriska delen av övningsundervisningen allenast för möjliggörande av fortsatt undervisning i hushållsgöromål för gossar i förstatligade kommunala mellanskolor.

Departementschefen har beräknat medelsbehovet under icke-ordinarieposten för nästa budgetår till 13 000 000 kronor, innebärande en höjning med 800 000 kronor.

Anslagsposten till *rörligt tillägg* bör enligt departementschefen uppräknas med 300 000 kronor till 6 700 000 kronor.

De *särskilda uppborädsmedlen* uppskattar departementschefen till oförändrat belopp, 926 600 kronor.

Hela avlöningsanslaget beräknar departementschefen böra vid bifall till vad han förordat för nästa budgetår uppföras med $(44\,426\,000 + 1\,000\,600 + 13\,000\,000 + 6\,700\,000 - 926\,600 =)$ 64 200 000 kronor, innebärande en anslagshöjning med 5 095 000 kronor.

Till stöd för det i *motionerna I: 417 och II: 516* framställda yrkandet har anförts bland annat följande.

I trots av departementschefens hänvisning till att han har för avsikt att företaga en utredning om bland annat även bibliotekariernas arvodesfråga, förefaller åtgärden att i detta fall vägra t. o. m. den blygsamma arvodeshöjning, som statskontoret tillstyrkt, betänkelig. Det gäller här en partiell förstärkning inom den nu arbetande skolans ram, och det kan icke undgå att göra ett dåligt intryck bland allmänhet och berörda yrkeskategorier

att så modesta önskemål avvisas samtidigt som en diskussion om nya skolformer pågår, vilken icke undflyr de stora utgiftsökningarna. Resultatet blir, som skolöverstyrelsen erinrat om och statskontoret bestyrkt, att rekryteringen försvåras, särskilt med hänsyn till den av Kungl. Maj:t tidigare beslutade höjningen av arvoden för s. k. övertimmar.

På grund av den inträdda försämringen av penningvärdet framstå de nuvarande arvoden som helt otillräckliga.

Det måste vidare starkt understrykas, att det numera ställes helt andra krav på skolbibliotekarierna än för endast ett decennium sedan, ett förhållande, som sammanhänger med att biblioteksväsendet i vårt land under senare år starkt utvecklats och att skolbibliotekens pedagogiska betydelse blivit alltmer erkänd. En skolbibliotekaries arbetsuppgift innefattar sålunda icke enbart katalogisering, utlåning av böcker och liknande rutinarbete utan även och framför allt personlig vägledning och upplysningsverksamhet.

Det är också påtagligt att den utveckling mot tillämpande av mera moderna undervisningsmetoder, som torde vara att vänta inom läroverken, förutsätter en betydande utökning av bibliotekens bokbestånd och av bibliotekariernas arbete. Det kan icke heller antagas att ett beslut om arvodenas höjning med föreslagna belopp nu skulle föregripa den av departementschefen anmälda utredningen. Arvoden äro nu så små att även de föreslagna justeringarna hålla sig i underkant.

Utskottet.

Såsom av den lämnade redogörelsen framgår har departementschefen förordat inrättande av dels 3 rektorstjänster, dels 12 lektorstjänster, dels 28 adjunktstjänster vid läroverk under uppbyggnad eller omorganisation i andra fall än då fråga är om förstatligade kommunala mellanskolor, dels ock 47 adjunkts- och 9 ämneslärarinetjänster på grund av förstatligandet av kommunala mellanskolor. Utskottet tillstyrker bifall till ifrågakvarande förslag.

Skolöverstyrelsen har föreslagit inrättandet av ytterligare 66 adjunktstjänster för vinnande av en gynnsammare proportion mellan antalet ordinarie och icke-ordinarie lärare. Departementschefen har biträtt detta förslag under framhållande av att ett av de verksammaste medlen för att vid nuvarande allvarliga lärarbrist öka tillströmningen till lärarbanan vore att inrätta tillräckligt antal ordinarie tjänster för att möjliggöra en snabbare befordran. Utskottet har i rådande läge funnit sig böra tillstyrka bifall till vad departementschefen sålunda föreslagit.

Emot det föreslagna antalet av 190 nya ordinarie övningslärartjänster har utskottet icke funnit anledning till erinran.

Utskottet biträder vad departementschefen förordat i fråga om inrättandet av nya ordinarie vaktmästartjänster. Utskottet tillstyrker även Kungl. Maj:ts förslag om uppförande av anslaget till bidrag till ljust- och vedkassorna för nästa budgetår med ett belopp av 2 000 000 kronor, innebärande en höjning av anslaget med 500 000 kronor, föranledd av de ökade anspråk på kassorna, som kunna förväntas uppkomma genom att kassorna

i större utsträckning än hittills anlitas för bestridande av kostnader för expeditionella göromål vid rektorsexpeditionerna.

I anledning av vad departementschefen anfört rörande dessa kassor vill utskottet understryka, att det enligt utskottets mening synes böra tagas under omprövning att helt avlasta kassorna från den dem nu åvilande skyldigheten att bestrida kostnader såväl för avlöning åt vaktmästarpersonal som för renskrivningsgöromål. Frånsett att en dylik åtgärd skulle utgöra ett beaktansvärt led i strävandena att avskaffa elevavgifterna vid de allmänna läroverken och därmed jämförliga läroanstalter skulle härigenom åstadkommas en välbehövlig förenkling i fråga om det för närvarande ganska invecklade ekonomiska mellanhavandet mellan staten och ifrågavarande kassor.

Departementschefen har ställt i utsikt att genom 1949 års tjänsteförteckningskommitté låta utreda bland annat frågorna om arvoden till bibliotekarier och arvoden vid provårsläroverk. Utskottet vill för sin del uttala, att det synes angeläget att denna utredning inom kort kommer till stånd, så att förslag i ämnet snarast möjligt kan föreläggas riksdagen.

Då ett biträdande av det i motionerna I: 417 och II: 516 framställda yrkandet enligt utskottets mening skulle kunna vara ägnat att föregripa resultatet av nämnda utredning anser utskottet sig böra avstyrka bifall till motionerna.

Vad departementschefen i övrigt i samband med behandlingen av anslagsberäkningarna anfört och föreslagit har icke givit utskottet anledning till erinran eller uttalande.

Under återopande av vad sålunda anförts hemställer utskottet,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förslag samt med avslag å motionerna I: 417 och II: 516,

1. bemyndiga Kungl. Maj:t att, med tillämpning tills vidare från och med budgetåret 1950/51, vidtaga de ändringar i personalförteckningen för de allmänna läroverken, vilka föranledas av vad departementschefen i statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för den 3 mars 1950 förordat samt av de beslut riksdagen kan komma att fatta i fråga om löneregleringen för övningslärare;

2. bemyndiga Kungl. Maj:t att — utan hinder av fastställd personalförteckning — tills vidare under budgetåret 1950/51, då för realskolestadiet avsedd ordinarie ämneslärarbefattning vid allmänt läroverk skall tillsättas, avsluta, huruvida befattningen skall kungöras ledig såsom adjunktsbefattning eller ämneslärarinnebefattning;

3. godkänna följande avlöningsstat för de allmänna läroverken, att tillämpas tills vidare från och med budgetåret 1950/51:

Avlöningsstat.

Utgifter:

1. Avlöningar till ordinarie tjänstemän, förslagsvis		44 426 000
2. Arvoden och särskilda ersättningar, bestämda av Kungl. Maj:t:		
a) Arvoden åt kvinnliga sakkunniga	500	
b) Arvoden åt tillsynslärare . . .	15 900	
c) Arvoden åt skolläkare m. m. förslagsvis	357 800	
d) Arvoden åt bibliotekarier . . .	133 000	
e) Arvoden åt sekreterare m. m.	245 000	
f) Särskilda arvoden vid provårsläroverk	239 000	
g) Särskilda arvoden vid statens aftonskola	7 700	
h) Arvode åt biträdande föreståndarinna	1 200	
i) Personlig lönefyllnad åt vissa rektorer	500	1 000 600
3. Avlöningar till övrig icke-ordinarie personal, förslagsvis		13 000 000
4. Rörligt tillägg, förslagsvis		6 700 000
	Summa kronor	65 126 600

Särskilda uppbördsmedel:

1. Bidrag från Stockholms stad . . .	15 000	
2. Av kommuner och lärare erlagda hyresersättningar och hyror	274 000	
3. Avkastning av donationer från kronan m. m.	37 600	
4. Av vaktmästare erlagda hyror samt ersättning för bränsle och lyse	120 000	
5. Bidrag ur läroverks ljus- och vedkassor till vaktmästarpersonalens avlöning	480 000	926 600
	Nettoutgift kronor	64 200 000

4. bemyndiga Kungl. Maj:t att förordna om de avvikelser från personalförteckningen och de överskridanden av maximerade poster i avlöningsstaten, som föränledas av ombildningen av kommunala mellanskolor till samreal-skolor;

5. till *Allmänna läroverken: Avlöningar* för budgetåret 1950/51 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 64 200 000 kronor.

2:o) **Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (propositionen nr 1, åttonde huvudtiteln, punkten 170) får utskottet — under återopande av vad utskottet ovan under anslaget till avlöningar vid de allmänna läroverken anfört — hemställa,

att riksdagen må till *Allmänna läroverken: Bidrag till ljus- och vedkassorna* för budgetåret 1950/51 under åttonde huvudtiteln anvisa ett förslagsanslag av 2 000 000 kronor.

3:o) **Anskaffande av viss maskinell utrustning till direktionen över Stockholms stads undervisningsverk.** I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (propositionen nr 154, avsnitt II, s. 38—42) hemställer utskottet,

att riksdagen må till *Anskaffning av viss maskinell utrustning till direktionen över Stockholms stads undervisningsverk* för budgetåret 1950/51 under åttonde huvudtiteln anvisa ett reservationsanslag av 30 000 kronor.

Stockholm den 16 maj 1950.

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit
från första kammaren: herrar Rickard Lindström, Sven Larsson, Gränebo, Mannerskantz, Gustaf Karlsson, Iwar Anderson, Heiding, fröken Andersson, herrar Sundelin, Leander, Hesselbom, Erik Gustaf Andersson, Andrée och Alfred Nilsson, samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Bergström, Svensson i Grönvik, Andersson i Malmö, Boman i Kieryd, Mårtensson i Uddevalla, Lindholm, Rubbestad, Staxäng, Bergstrand, Kollberg, Jansson i Kalix, Henriksson och Nihlfors.